

"Φιλί της ζωής" στην οικονομία από τα έργα

Τρίτη, 04 Οκτωβρίου, 2016

Τη σημασία του κατασκευαστικού κλάδου για την αντιστροφή του οικονομικού κλίματος, ειδικά σε περιπτώσεις παρατεταμένων υφέσεων, υπογραμμίζει με συνέντευξη του στο ΑΠΕ- ΜΠΕ και στην ιστοσελίδα Praktoreio – Business ο Πρόεδρος του Πανελληνίου Συνδέσμου Τεχνικών Εταιριών, Ζαχαρίας Αθουσάκης.

«Σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις οι υποδομές και τα δημόσια έργα γενικότερα επιστρατεύθηκαν για να αντιστραφεί το οικονομικό κλίμα και να απορροφηθεί σημαντικό ποσοστό ανεργίας ώστε να υπάρξει ανάπτυξη. Πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η αύξηση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων στις ΗΠΑ που ακολούθησε την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 με αποτέλεσμα την ταχεία ανάκαμψη της αμερικανικής οικονομίας» υπογραμμίζει ο κ. Αθουσάκης και συμπληρώνει: «Στον ΣΑΤΕ πιστεύουμε ότι ειδικά στη σημερινή δυσχερέστατη συγκυρία που διανύει ο κλάδος το μειωμένο αντικείμενό του συνιστά εμπόδιο ανάπτυξης της οικονομίας ως σύνολο αφού οι κατασκευές συμβάλουν άμεσα και έμμεσα στο 22% των φόρων και εισφορών που εισπράττει το κράτος και καταγράφονται στο ΑΕΠ» τονίζει ο πρόεδρος του ΣΑΤΕ. Ο κ. Αθουσάκης σημειώνει ότι δεν υφίστανται αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ των συμφερόντων των μελών του ΣΑΤΕ και του γενικότερου εθνικού συμφέροντος, υπογραμμίζοντας μάλιστα πως ένας υγιής, διαφανής και παραγωγικός κλάδος παραγωγής δημοσίων έργων συντελεί θετικά τόσο στην συνολική οικονομία, ενώ μεταξύ άλλων συντελεί στην ανάπτυξη υγιών εξωστρεφών και ανταγωνιστικών τεχνικών εταιρειών. Ακολουθεί το πλήρες κείμενο της συνέντευξης:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το 1965, οπότε συστάθηκε ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών, οι εργοληπτικές επιχειρήσεις μεγιστοποιούσαν την προσφορά τους προς την οικονομία και κοινωνία. Σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν αυτά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Από όποια πλευρά και εάν εξεταστεί, η συνεισφορά της κατασκευαστικής βιομηχανίας στις κοινωνίες και οικονομίες της ανθρωπότητας είναι διαχρονικά αυξημένης σημαντικότητας έναντι άλλων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό γίνεται περισσότερο φανερό στις περιόδους αύξησης του προϊόντος και ανάπτυξης των οικονομιών, όπως και η περίοδος κατά την οποία δημιουργείται ο ΣΑΤΕ στην Ελλάδα προ πενήντα ετών, αλλά εξακολουθεί να υφίσταται ως χαρακτηριστικό και σήμερα, κατά τον έβδομο χρόνο ύφεσης στην Ελλάδα. Άποψή μας είναι ότι εάν αυτό το χαρακτηριστικό είχε

γίνει αρκούτως αντιληπτό από τους ασκούντες την οικονομική πολιτική, δεν θα είχαμε καταγράψει το θλιβερό ρεκόρ της συνεχόμενης συρρίκνωσης της οικονομίας. Αξίζει να σημειώσω ότι σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις παρατεταμένων υφέσεων οικονομιών, οι υποδομές και τα δημόσια έργα γενικότερα επιστρατεύθηκαν για να αντιστραφεί το οικονομικό κλίμα και να απορροφηθεί σημαντικό ποσοστό ανεργίας ώστε να υπάρξει ανάπτυξη. Πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η αύξηση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων στις ΗΠΑ που ακολούθησε την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 με αποτέλεσμα την ταχεία ανάκαμψη της αμερικανικής οικονομίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σύμφωνα με το καταστατικό, ο Σύνδεσμος μεταξύ άλλων οφείλει να προστατεύει τα συμφέροντα των επιχειρήσεων-μελών του, αλλά και να συντονίζει ένα σύνολο ενεργειών με στόχο την εξυπηρέτηση του γενικότερου εθνικού συμφέροντος. Πως μπορεί να επιτευχθεί αυτή η ισορροπία, δεν υπάρχουν αντικρουόμενα συμφέροντα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο Σύνδεσμος, έχοντας ως Μέλη του Εταιρείες, Επιχειρήσεις και Φυσικά Πρόσωπα που έχουν ως δραστηριότητα την κατασκευή δημόσιων τεχνικών έργων, οφείλει να προστατεύει τα συμφέροντά τους κατά το προδιαγωνιστικό στάδιο αλλά και κατά το στάδιο εκτέλεσης των έργων από ενδεχόμενες εσφαλμένες ερμηνείες των κανονιστικών διατάξεων, αυθαιρεσίες ή και καταχρηστικές συμπεριφορές των αναθετουσών αρχών. Παράλληλα φροντίζει, στο μέτρο που του αναλογεί και του επιτρέπεται κάθε φορά, να εξορθολογίζεται διαρκώς το θεσμικό πλαίσιο παραγωγής δημοσίων έργων αλλά και τα φορολογικά θέματα που άπτονται του κλάδου. Δεν είναι εύκολη διαδικασία, ειδικά, όταν ο Σύνδεσμός μας έχει θέσει τα ζητήματα της διαφάνειας στο σύστημα παραγωγής δημοσίων έργων και του φορολογικού εξορθολογισμού στον πυρήνα των διεκδικήσεών του. Κατά την άποψή μας δεν υφίστανται αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ των συμφερόντων των μελών μας και του γενικότερου εθνικού συμφέροντος αφού πεποιθήσή μας είναι ότι ένας υγιής, διαφανής και παραγωγικός κλάδος παραγωγής δημοσίων έργων συντελεί θετικά τόσο στην συνολική οικονομία με τη συμβολή του κατασκευαστικού προϊόντος στο συνολικό ΑΕΠ και την αντίστοιχη θετική συμβολή στην απασχόληση ενώ παράλληλα συντελεί στην ανάπτυξη υγιών εξωστρεφών και ανταγωνιστικών τεχνικών εταιρειών, που φυσικά και αποτελεί στόχο του ΣΑΤΕ. Τονίζω ότι η θέσπιση κανόνων από την πλευρά της Πολιτείας για εξασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού στον κλάδο δεν μας βρίσκει απλώς σύμφωνους - είμαστε θερμοί υποστηρικτές κάθε τέτοιας πρωτοβουλίας. Ωστόσο αυτές οι πρωτοβουλίες πρέπει να λαμβάνονται και όταν οι προσφορές είναι υψηλές αλλά και όταν είναι ασυνήθιστα χαμηλές, όπως συμβαίνει τα τελευταία έτη, κατά τα οποία οι προσφορές στους διαγωνισμούς δημοσίων έργων κυμαίνονται από 55% έως 70% με υψηλότατο κίνδυνο στο χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων και κυρίως στην ποιότητα αυτών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το υπουργείο Υποδομών έχει θέσει σε δημοσία διαβούλευση Σχέδιο Νόμου, αναφορικά με τη διαφάνεια στο σύστημα παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων υποδομής. Ο Σύνδεσμος στα χρόνια της παρουσίας του καθιερώθηκε ως αξιόπιστος σύμβουλος της Πολιτείας και του Κλάδου, θεωρείτε ότι και στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο θα συνδράμει εποικοδομητικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο Σύνδεσμός μας σε όλα τα έτη της παρουσίας του, που πλέον έχουν ξεπεράσει τον μισό αιώνα, έχει καταφέρει να αρθρώνει υπεύθυνο και - πιστεύουμε - εποικοδομητικό ρόλο σε όλες τις περιπτώσεις, που καλείται, επίσημα ή ανεπίσημα, να συμβάλει με τις απόψεις του. Δεν βλέπω το λόγο να μην το πράξουμε και τώρα - ειδικά όταν τίθενται στο κέντρο της διαβούλευσης ζητήματα διαφάνειας, συνθήκη που παγίως ο Σύνδεσμός μας στοχεύει να επιτευχθεί στα έργα. Ήδη από οκταετίας ο Σύνδεσμός μας ζητά την ηλεκτρονική καταγραφή όλων των στοιχείων και των στατιστικών δεδομένων των έργων, από το στάδιο του προγραμματισμού του έργου έως την μελέτη, την δημοπράτηση, την εκτέλεση και την παραλαβή, ούτως ώστε όλα τα στοιχεία να τίθενται σε δημοσιότητα και να είναι προσβάσιμα από τον κάθε πολίτη της χώρας. Από αυτά τα δεδομένα όλοι θα μπορούσαμε να εξάγουμε τα συμπεράσματά μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία για να επέλθει ένας συμβιβασμός ανάμεσα σε τεχνικές εταιρείες και στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, για υπέρογκα πρόστιμα που επιβλήθηκαν για τη δημιουργία καρτέλ. Εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει προς το συμφέρον

της χώρας , της επιχειρηματικότητας και του κλάδου το να βρεθεί χρυσή τομή; ή εκτιμάται πως θα πρέπει να παραμείνουν οι αυστηρές χρηματικές ποινές ακόμα και αν αυτό συνεπάγεται "λουκέτο" σε ορισμένες κατασκευαστικές;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Επιτρέψτε μου μία διόρθωση. Μέχρι και σήμερα δεν έχει συνεδριάσει η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού προκειμένου να κάνει αποδεκτή ή μη, στο σύνολό της ή εν μέρει, την εισήγηση που αφορά στα ζητήματα που αναφέρεστε. Κατά συνέπεια, πολύ περισσότερο, δεν έχουν επιβληθεί πρόστιμα για δημιουργία καρτέλ ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο στον κατασκευαστικό κλάδο. Τουλάχιστον έως σήμερα. Είναι αλήθεια ότι βρίσκεται σε εξέλιξη μία διαδικασία, η οποία, τουλάχιστον όσον αφορά τον ΣΑΤΕ, δεν υφίσταται κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να συνδέει τον ΣΑΤΕ αμέσως ή εμμέσως με την αποδιδόμενη σ' αυτόν εμπλοκή, που η εισήγηση την χρονολογεί 25 και πλέον έτη πίσω. Για την υπόλοιπη διαδικασία και δεδομένου ότι αφορά μία ρευστή κατάσταση σε εξέλιξη, όπως σας ανέφερα, δεν έχω να δηλώσω κάτι επιπλέον. Όταν ολοκληρωθεί ίσως είμαστε σε θέση να κάνουμε μία αποτίμηση της μορφής που ρωτάτε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Όπως γνωρίζουμε ο ΣΑΤΕ επιδιώκει τη μεγιστοποίηση της προσφοράς των επιχειρήσεων-μελών του στην αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών δυνατοτήτων της Χώρας, τη δημιουργία εθνικού πλούτου, με την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Πόσο αισιόδοξος είστε ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται στην στροφή προς τα επάνω; εκτιμάται ότι θα δοθεί το "φιλί της ζωής" στον κατασκευαστικό κλάδο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το ζήτημα είναι εάν θα αφεθεί ο κατασκευαστικός κλάδος να δώσει το φιλί της ζωής στην ελληνική οικονομία και όχι το αντίστροφο!

Και εξηγώ: Από τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ αποδεικνύεται ότι, πέραν των σημαντικών θεμάτων αξιοπιστίας και διαφανούς λειτουργίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και οικονομίας, μία κύρια αιτία της συνεχιζόμενης ύφεσης στην Ελλάδα, η διάρκεια της οποίας είναι πρωτοφανής στα σύγχρονα ιστορικά δεδομένα, αποτελεί η βαθιά ύφεση του ελληνικού κατασκευαστικού κλάδου που αντανακλάται σε σειρά επίσημων μεγεθών όπως:

- Ο Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές (δεύτερο τρίμηνο 2016) παρουσιάζει σωρευτική μείωση κατά 68% έναντι του πρώτου τριμήνου του 2008.
- Η απασχόληση στις Κατασκευές παρουσιάζει αύξηση 3,5% το δεύτερο τρίμηνο του 2016/2015, ενώ τα τελευταία οκτώ έτη 247,4 χιλ. εργαζόμενοι του κλάδου έχουν βρεθεί στην ανεργία, δηλαδή το υψηλότερο μέγεθος από κάθε άλλον τομέα.
- Η συμμετοχή του κλάδου στο ΑΕΠ καταγράφει το χαμηλότερο ποσοστό τουλάχιστον των τελευταίων 16 ετών φθάνοντας μετά βίας το 2,05% έναντι του 8,5% στο τέταρτο τρίμηνο του 2006.
- Ο δείκτης παραγωγής κατασκευών στα δημόσια έργα παρουσιάζει σωρευτική μείωση από το πρώτο τρίμηνο του 2008 της τάξης του 52%.
- Ο δείκτης παραγωγής κατασκευών στα ιδιωτικά έργα παρουσιάζει σωρευτική μείωση από το πρώτο τρίμηνο του 2008 της τάξης του 82,1%.

Κατά την περίοδο 2008-2013:

- Το πλήθος των επιχειρήσεων του κλάδου έχει μειωθεί κατά 26%.
- Ο κύκλος εργασιών από την κατασκευαστική δραστηριότητα μειώθηκε κατά 62,5%.
- Ο κύκλος εργασιών από την οικοδομική δραστηριότητα μειώθηκε κατά 75,5%.
- Η προστιθέμενη αξία παραγωγής μειώθηκε κατά 45,8%.

Στον ΣΑΤΕ πιστεύουμε ότι ειδικά στη σημερινή δυσχερέστατη συγκυρία που διανύει ο κλάδος το μειωμένο αντικείμενό του συνιστά εμπόδιο ανάπτυξης της οικονομίας ως σύνολο αφού (σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του IOBE):

- Οι κατασκευές συμβάλουν άμεσα και έμμεσα στο 22% των φόρων και εισφορών που εισπράττει το κράτος και καταγράφονται στο ΑΕΠ.
- Για κάθε 1 ευρώ που δαπανάται στον τομέα των κατασκευών, προστίθενται 1,8 ευρώ στο ΑΕΠ 0,4 ευρώ εκ των οποίων καταλήγουν άμεσα στα ταμεία του κράτους.
- Αντίστοιχα, για κάθε 1 εκατ. ευρώ αξίας που παράγουν οι κατασκευές, δημιουργούνται 39 θέσεις εργασίας στην οικονομία, εκ των οποίων 13 αφορούν άμεσα τον κλάδο των κατασκευών.

Αυτή η εξέλιξη παρουσιάζεται κυρίως εξαιτίας της κατ' έτος μείωσης του ΠΔΕ ώστε να χρηματοδοτηθούν τα δημοσιονομικά ελλείμματα που οφείλονται σε ανεπαρκή

δημοσιονομικά μέτρα μείωσης των λοιπών εξόδων, ενώ ακόμη και το νέο ΕΣΠΑ που ήταν μία ευκαιρία για την ανάκαμψη του κλάδου, επί της ουσίας έχει δεσμευθεί σε σημαντικότατο βαθμό από:

- Τα μη ολοκληρωθέντα έργα και κατ' ανάγκη συνεχιζόμενα του ΕΣΠΑ 2007-2013 χωρίς τη δυνατότητά τους να ενταχθούν ως γέφυρες στα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, που θα απαιτήσουν πόρους της τάξης του 1,5 δισ.€.

- Τα έργα «γέφυρα» που προκειμένου να ολοκληρωθούν, θα απαιτηθούν περίπου 4,5 δισ. €.

- Τους μεγάλους οδικούς άξονες.

Είναι φανερό πλέον σε όλους ότι λόγω ελλείψεως πιστώσεων, τόσο το αμέσως επόμενο διάστημα, όσο και τα επόμενα χρόνια, προμηνύεται ότι δεν θα υπάρξει πρόγραμμα μικρών και μεσαίων κατασκευαστικών έργων, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες υποδομών της χώρας αλλά και το πλήθος των εργοληπτικών επιχειρήσεων ανά την Ελλάδα.

Παράλληλα ακυρώνεται κάθε ελπίδα για πολλαπλασιαστική θετική επίπτωση στο σύνολο της οικονομίας από την κατασκευή των έργων, προκαλώντας ανησυχία και σε πολλούς άλλους παραγωγικούς κλάδους, βιομηχανικούς, βιοτεχνικούς και εμπόριο.

Συμπερασματικά θα πρέπει τάχιστα το μίγμα της οικονομικής πολιτικής να αλλάξει εάν θέλουμε η ελληνική οικονομία να πάρει την «προς τα άνω στροφή» που αναφέρατε. Το αίτημα αυτό επαναλαμβάνεται αυτούσιο από τον Σύνδεσμό μας ήδη από το ξεκίνημα της κρίσης το 2009 οπότε και όλα τα παραπάνω προβλήματα οξύνονται συνεχώς, διαρκώς επιδεινούμενα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ένα υφεσιακό σπινάλ τα τελευταία 6 χρόνια. Ο κλάδος των κατασκευών επλήγη σχεδόν ακαριαία. Οποιοδήποτε εργασία είχε σχέση με την οικοδομή "πάγωσε", η ανεργία στα επαγγέλματα που σχετίζονται με τις κατασκευές εκτοξεύθηκε. Ποιον παράγοντα θεωρείτε σημαντικότερο στην πτώση της οικοδομής την ύφεση, τα διαρθρωτικά προβλήματα του κλάδου ή την υπερφορολόγηση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είναι παγκόσμια και διαχρονική σταθερά ότι ο κατασκευαστικός κλάδος, και στα ιδιωτικά αλλά και στα δημόσια έργα, είναι ο πρώτος, χρονικά, κλάδος που πλήττεται από μία επερχόμενη ύφεση της οικονομίας. Και είναι παγκόσμια και διαχρονική σταθερά ότι είναι και ο κλάδος που πρώτος βιώνει και σηματοδοτεί την ανάπτυξη, όταν αυτή έρχεται. Βλέποντας τα σημερινά δεδομένα του κλάδου, στην περίπτωση της Ελλάδας, η ανάπτυξη δεν φαίνεται να είναι πολύ κοντά. Σχετικά με τις αιτίες για την πτώση της οικοδομής λοιπόν, η ύφεση είναι η πλέον βασική αιτία και έπονται οι υπόλοιπες αιτίες. Ας μην ξεχνάμε ότι κατά την περίοδο ανάπτυξης της ιδιωτικής δραστηριότητας των 25 και πλέον ετών πριν το 2008 και τα διαρθρωτικά προβλήματα και η υπερφορολόγηση ήταν παρούσες, ωστόσο δεν φάνηκαν ικανές συνθήκες για να αντιστρέψουν την ανάπτυξη των οικοδομών. Άρα δεν νομίζω ότι κάποιος μπορεί να αμφισβητήσει ότι καίριος παράγοντας μείωσης της οικοδομής είναι η μείωση στην ζήτηση που προκάλεσε η ύφεση. Απλώς η σημερινή αρνητική συγκυρία αποκαλύπτει και άλλα προβλήματα προς επίλυση που όντως υπάρχουν, και τα οποία στην φάση άνθησης της οικοδομικής δραστηριότητας είχαν καλυφθεί.